

Mensen houden van
DIEREN
houden van mensen

Dat huisdieren bijdragen aan het welzijn van mensen, is algemeen bekend. Daarom zijn er in de zorg ook zoveel zoveel projecten waarbij dieren betrokken zijn. Maar hoe zet je zo'n project nou verantwoord op? Stichting Zorgdier Nederland helpt instellingen die aan de slag willen met een 'zorgdierproject'.

Door Sanne van der Woude-Doets | Foto's Stichting Zorgdier Nederland

► Uiteenlopende wetenschappelijke onderzoeken hebben het bewezen: huisdieren hebben een positief effect op de levenskwaliteit van mensen. Vooral honden en katten scoren hoog. Mensen houden van dieren, en dieren vaak ook van mensen. Ingezet in de zorg, blijken dieren soms zelfs therapeutische waarde te kunnen hebben. Maar dieren blijven dieren, en mensen in de zorg zijn kwetsbaar, dus wie met levende have de boer op wil, moet goed weten waar hij aan begint. Denk aan het gedrag van dieren en het vermogen om dat te kunnen inschatten, de regels over hygiëne binnen instellingen, of het welzijn van alle betrokkenen, zowel dier als mens. Bovendien zijn niet alle huisdieren, huisdierbezitters of cliënten geschikt voor dit soort activiteiten, hoe goed de bedoelingen ook zijn. Activiteiten met dieren zijn dus zeker toe te juichen, maar zorgvuldigheid is altijd geboden.

Training

Er bestaan diverse instellingen die 'iets doen' met dieren in de zorg. Stichting Zorgdier Nederland is daar één van, en onderscheidt zich door een integrale aanpak die ook van de zorginstelling de nodige toewijding verlangt. Jan van Summeren, oprichter van Stichting ZorgDier Nederland, begon in 2001 met het opleiden van zogenaamde 'zorgdierteams': vrijwilligers die met

hun huisdier in de zorg kunnen worden ingezet bij een activiteit of behandeling. 'Er was destijds niks, alleen ad-hoctoepassingen zoals een aaihondenproject', zegt directeur Van Summeren. 'Het is natuurlijk geweldig dat mensen dat leuk vinden, maar omdat zulke activiteiten vaak door onopgeleide, nietsvermoedende hondenbezitters worden georganiseerd, kleven daar toch de nodige risico's aan, zowel ten aanzien van de dieren als van de cliënten.' Bij ZorgDier kunnen huisdierbezitters een opleiding volgen, zich certificeren, en vervolgens verantwoord aan de slag in de zorg.

Uitgebreide ondersteuning

Anno 2008 is de stichting uitgegroeid tot een landelijke kennis- en projectorganisatie die zorgaanbieders uitgebreide ondersteuning biedt bij de opzet en ontwikkeling van eigen zorgdierprogramma's. De stichting maakt onderscheid tussen zorgdieractiviteiten en -behandeling. Zorgdieractiviteiten hebben primair tot doel bij te dragen aan de verhoging van de levenskwaliteit van cliënten. Activiteiten zijn bijvoorbeeld: in aanwezigheid van het dier een kopje koffie drinken, eenvoudige spelletjes met het dier, verzorgende activiteiten zoals borstelen of drinken geven, of bijvoorbeeld samen wandelen. Een zorgdierbehandeling heeft tot doel ondersteuning te bieden aan een cliënt in de vorm

Effecten: interactie mens en dier

- Verlaging van hartslag en bloeddruk, en een kalmerende werking.
- Stimuleert de zintuigen en geestelijke capaciteiten zoals het geheugen en communicatieve vaardigheden.
- Stimuleert (vooral bij kinderen) de ontwikkeling van het inlevingsvermogen in anderen.
- Heeft een positief effect op het gevoel van eigenwaarde: een dier is niet (ver)oordelend.
- Helpt mensen zich te concentreren.
- Bevordert de openheid van mensen ten aanzien van hun omgeving (zieke mensen en mensen met een lage eigendunk zijn vaak sterk in zichzelf gekeerd).
- Stimuleert de communicatie tussen bewoners en verzorgers in een instelling (een dier is een welkome afwisseling en treedt mensen positief tegemoet).
- Zorgt voor aangenaam tijdverdrijf (even niet met de eigen zorgen bezig).
- Stimuleert beweging, het ontwikkelen van kracht, uithoudingsvermogen, balans en mobiliteit.

bron: zorgdier.nl

van doelgerichte therapie. Het zorgdierteam speelt dan een rol bij het behandelingsproces van een therapeut en valt ook onder diens verantwoordelijkheid. De therapeut bepaalt, in samenspraak met het zorgdierteam, de activiteiten. Als het doel is dat iemands fijne motorische vaardigheden verbeteren, kunnen aaien en borstelen bijvoorbeeld worden ingezet om aan dit doel bij te dragen. Instellingen die een dergelijk project willen starten, kunnen daarbij van A tot Z ondersteuning krijgen. Om te beginnen met advies over de financiering – want vaak is er natuurlijk helemaal geen geld voor dit soort plannen. ‘Wij hebben expertise op het gebied van fondsenwerving en bovendien goede relaties met een aantal fondsen’, licht Van Summeren toe. Daarnaast kan de stichting, samen met de communicatiemedewerker van de zorginstelling zelf, helpen een wervingscampagne op te zetten om geschikte vrijwilligers en hun huisdieren te werven, of vrijwilligers uit het eigen wachtlijstbestand te benaderen. De dieren die worden ingezet, zijn overigens bijna altijd honden. Zij zijn meesters in non-verbale communicatie.

Examen

Zijn er eenmaal genoeg vrijwilligers met huisdieren gevonden, dan krijgen zij een vierdaagse opleiding waarin de verschillende aspecten van het zorgdierwerk uitgebreid aan bod komen. De opleiding wordt afgesloten met een schriftelijk examen en een beoordeling van het team als geheel door een gecertificeerde docent. Er wordt getest op stressbestendigheid, controle van de persoon over het dier en het gedrag van beiden in verschillende gesimuleerde bezoeksituaties. Als dan nog de juiste match is gemaakt van zorg-

dierteams en cliënten, kan het project van start. De medewerker die het project binnen de instelling coördineert, een AB’er bijvoorbeeld, krijgt ook een training. Als onderdeel van de kwaliteitsbewaking worden zorgdierteams bovendien elke twee jaar opnieuw geëvalueerd door docenten van de stichting.

Eigenaar

Er gaat dus nogal wat vooraf aan de daadwerkelijke start van een zorgdieractiviteit of -behandeling. Voordeel daarvan is natuurlijk dat zo’n project een grote kans van slagen heeft. Van Summeren benadrukt dat een zorgdierproject wel organisatiebreed gedragen moet worden. ‘Als een zorginstelling een project wil opzetten voor een bepaalde afdeling of een groep cliënten, komen wij daar graag over praten. Voorwaarde is wel dat tijdens zo’n gesprek alle disciplines (AB’ers, teamleiders, cliëntvertegenwoordigers, de vrijwilligerscoördinator, zorgmanager, communicatiemedewerker)

Honden zijn meesters in non-verbale communicatie.

aan tafel zitten en dat ze, als het daadwerkelijk tot een project komt, er ook allemaal achter staan. Als zorginstellingen niet het gevoel hebben dat ze “eigenaar” zijn van het project, werkt het ook niet.’ ◀

Meer informatie?

Kijk op www.zorgdier.nl.

Zorgdieren: voor wie?

Zorgdieren kunnen worden ingezet bij mensen met een verstandelijke beperking, mensen met autisme, mensen met psychische moeilijkheden, mensen die ziek zijn, alzheimer hebben, een ernstig lichamelijk trauma hebben ondergaan en ouderen die eenzaam en teruggetrokken zijn. De dieren kunnen een functie hebben in wooncentra voor ouderen, psychiatrische centra, ziekenhuizen, medische kindertehuizen, en natuurlijk thuis.

bron: zorgdier.nl

